Magdalena Burzykowska*

SKUTKI FINANSOWE MEMORIAŁOWEGO I KASOWEGO ROZLICZANIA PODATKU OD TOWARÓW I USŁUG (VAT) MAŁEGO PODATNIKA VAT W SKALI KRAJOWEJ

1. WPROWADZENIE

Zasadniczym celem opracowania jest przedstawienie wpływu memoriałowego i kasowego rozliczania podatku od towarów i usług (VAT) w skali krajowej na finanse małego podatnika, w tym płynność finansową i kapitał obrotowy netto.

W literaturze z zakresu finansów przedsiębiorstwa definicja podatku zazwyczaj zaczerpnięta jest z literatury z zakresu podstaw finansów, prawa finansowego lub finansów publicznych. Przyjmuje się, iż: *Podatek jest świadczeniem pieniężnym, przymusowym, bezzwrotnym, nieodpłatnym, ogólnym, tzn. nakładanym według ogólnie obowiązujących norm prawnych na osoby fizyczne lub prawne, pobieranym przez państwo*¹. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa (...) podatek to publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej*². Przystępnym ujęciem istoty podatku jest i ta definicja, która mówi, iż *podatek to pobranie dokonane w drodze przymusu przez władze publiczne, którego zasadniczym celem jest pokrycie obciążeń publicznych i ich rozdzielenie według zdolności podatkowej obywateli*³.

* Dr, Katedra Analizy i Strategii Przedsiębiorstwa, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 90–214, ul. Rewolucji 1905 r. nr 41.

¹ J. Ostaszeński, *Finanse*, Difin, Warszawa 2010, s.110–117.

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Ordynacja podatkowa*, DzU 2005 nr 8, poz. 60 ze zm., art. 6.

³ P. M. Gaudemet, J. Molinier, *Finanse publiczne*, PWE, Warszawa 2000, s. 407.

Klasyczna interpretacja podatku stanowi jego rozumienie głównie przez pryzmat finansów publicznych celem pokrycia wydatków publicznych. Brak jest natomiast w literaturze przedmiotu pełniejszego spojrzenia na finanse przedsiębiorstwa przez pryzmat podatków oraz omówienia ich wpływu na kondycję finansowo-majątkową (w tym płynność finansową, kapitał obrotowy netto itp.) przedsiębiorstwa. A przecież ogólnoświatowe (The World Bank – raport Doing Business 2013⁴) i krajowe (PKPP Lewiatan, PARP) organizacje jednogłośnie wskazują, iż podatki są wąskim gardłem przedsiębiorców i destrukcyjnie wpływają na ich finanse.

Podatek VAT, zwany podatkiem od towarów i usług (*ang.* *Value Added Tax*, VAT) reguluje *Ustawa o podatku od towarów i usług z dnia 11 marca 2004 r. z późniejszymi zmianami*. Płatnikami podatku VAT są *osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne, wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności*⁵. Podatek VAT jest podatkiem „ukrytym” w cenie danego towaru lub świadczonej usługi. Opodatkowaniu tym podatkiem podlega bowiem sprzedaż wszystkich towarów i usług (1) *odpłatna dostawa towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju*, (2) *eksport towarów*, (3) *import towarów*, (4) *wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów za wynagrodzeniem na terytorium kraju*, (5) *wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów*⁶ z wyjątkiem tych, które zostały zwolnione na podstawie odpowiednich przepisów.

Stawka podatku VAT na towary i świadczone usługi jest ustalana zgodnie z zasadą terytorialnej suwerenności podatkowej. Oznacza to, że rządy poszczególnych państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) decydują o skali podatku VAT. Rola UE polega jedynie na kontrolowaniu, czy stawki te nie naruszają zasad obowiązujących w UE oraz czy krajowe przepisy podatkowe VAT są zgodne z celami UE w zakresie swobodnego przepływu towarów, usług i kapitału w UE. W Polsce w 2011 r. podstawową stawką podatku VAT uczyniono 23 proc. Dodatkowo występują następujące stawki podatkowe (zob. tab. 1).

Podatnikami naliczającymi i rozliczającymi podatek VAT są podmioty prowadzące działalność gospodarczą, w tym mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w skali krajowej, wewnątrzwspólnotowej i poza granicami UE. W okresie rozpoczynającym działalność gospodarczą (przed dniem dokonania pierwszej czynności) przedsiębiorcy mogą zdecydować się na rozliczenie podatku VAT (tzw. podatnicy czynni) lub wybrać zwolnienie podmiotowe VAT (tzw. podatnicy zwolnieni)⁷.

⁴ *Doing Business. Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, International Finance Corporation, The World Bank, 10th Edition, October 23, 2012, s. 3.

⁵ *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, DzU 2011, nr 177, poz. 1054 z póź. zm.

⁶ *Ibidem*.

⁷ A. Tokarski, M. Tokarski, G. Voss, *Księgowość w małej i średniej firmie. Uproszczone formy ewidencji*, CeDeWu, Warszawa 2011, s. 27–29; Zwolnienie podmiotowe z VAT

Tabela 1

Preferencyjna stawka podatku od towarów i usług VAT w Polsce
od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2013 r.

Stawka podatku od towarów i usług VAT			
0 proc. (art. 42, 83)	5 proc. (art. 41 ust.2)	8 proc.	zwolnienia przedmiotowe (art. 43)
Dostawa sprzętu komputerowego dla placówek oświatowych, dla organizacji humanitarnych, charytatywnych lub edukacyjnych, w celu dalszego nieodpłatnego przekazania placówkom oświatowym, przy zachowaniu warunków określonych w ustawie.	Żywność nieprzetworzona, książki i czasopisma specjalistyczne, podstawowe produkty żywnościowe takie jak chleb, nabiał, przetwory mięsne oraz zbożowe.	Importowane dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie antyki, dostawy oraz wewnątrzwspólnotowe nabycie dzieł sztuki, owoce, sadzonki drzew, drewno opałowe, sadzonki drzew, dostawy, budowy, remont, modernizacja, termomodernizacja lub przebudowy obiektów budowlanych lub ich części zaliczone do budownictwa objętego społecznym programem mieszkaniowym.	Dostawa towarów używanych, dostawa produktów rolnych pochodzących z własnej działalności rolniczej, dostawa ludzkich organów i mleka kobiecego, świadczenie usług przez techników dentystycznych w ramach wykonywania ich zawodu, jak również dostawa protez dentystycznych lub sztucznych zębów przez dentystów oraz techników dentystycznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, DzU 2011, nr 177, poz. 1054 z póź. zm.

Analiza porównawcza wartości wpływów z VAT do budżetu państwa wskazuje na wyraźny trend wzrostu w okresie od 2004–2011 r. (zob. tab. 2).

Tabela 2

Podatek VAT odprowadzany do budżetu państwa przez czynnych podatników VAT
w okresie 2004–2011

Podatek od towarów i usług VAT w Polsce w latach 2004–2011 (kwoty w tys. zł)							
2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
62 536 048	75 401 030	84 439 484	96 349 847	101 782 739	99 454 721	107 879 702	120 831 920

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.mf.gov.pl>

dotyczące drobnych przedsiębiorców, to brak konieczności płacenia i naliczania VAT, składania deklaracji VAT, mimo dokonywania czynności podlegających opodatkowaniu w ramach działalności gospodarczej. Zwalnia się od podatku VAT podatników, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 150 000 zł. (art. 113).

Tym samym, podatek ten względem innych obciążeń fiskalnych przedsiębiorców dominuje w całkowitych wpływach budżetowych. Dla przykładu w 2011 r. stanowił on 43 proc. całkowitych wpływów budżetowych, tj. 120 831 920 tys. zł. (zob. tab. 3).

Tabela 3

Wpływy budżetowe w Polsce w okresie od 01 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.
(dane łączne uzyskane z izb celnych i izb skarbowych) – kwoty w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Wpływy budżetowe	Wskaźnik udziału wpływów z podatku VAT we wpływach budżetowych ogółem (%)	W tym: kwoty zaległości budżetowych ściągniętych w drodze egzekucji
1	Podatek dochodowy od osób prawnych	37 739 301	0,13	99 797
2	Podatek dochodowy od osób fizycznych	67 505 115	0,24	691 070
3	Podatek od towarów i usług	120 831 920	0,43	2 117 996
4	Podatek akcyzowy	57 963 709	0,21	30 647
5	Podatek od gier	1 476 951	0,01	11 299
6	Podatki zniesione	1 480	0,00	3
7	Cła	1 923 842	0,01	3 974
8	Ogółem	281 442 318	1,00	2 954 786

* Wykazywane są w pełnych wielkościach, tj. bez odliczenia udziałów dla jednostek samorządu terytorialnego

Źródło: <http://www.mf.gov.pl/web/wp/budzet-panstwa/wplywy-budzetowe>.

Podstawą opodatkowania podatkiem od towarów i usług VAT w działalności gospodarczej jest obrót netto towarów i usług. Pod pojęciem obrotu rozumie się kwotę należną z tytułu sprzedaży towarów i usług, pomniejszoną o kwotę podatku przypadającego od tej sprzedaży (art. 29 ust. 1 ustawy o VAT)⁸. Obrotem jest również: otrzymana dotacja, subwencja i inna dopłata o podobnym charakterze związana z daną dostawą lub świadczeniem usług. W przypadku pobrania zaliczek, zadatków, przedpłat lub rat, obrotem staje się też kwota otrzymanych zaliczek, zadatków, przedpłat lub rat, pomniejszona o kwotę podatku przypadającą od nich. Ta sytuacja dotyczy również otrzymanych zaliczek na dotacje czy subwencje⁹.

⁸ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r..., *op. cit.*

⁹ R. Niemczyk, *Rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw*, Unimex Oficyna Wydawnicza, Wrocław 2012, s. 179.

Podatek VAT jest obliczany od wartości sprzedaży netto (przychód netto) bez podatku, a następnie do niej dodawany (zob. formuła 1), co daje wartość sprzedaży brutto¹⁰ (zob. formuła 2). Kwota należna obejmuje całość świadczenia należnego od nabywcy.

$$VAT = S_N \times T_{oVAT} \quad (1)$$

$$S_B = S_N + VAT \quad (2)$$

gdzie:

VAT – wartość podatku od towarów i usług VAT,

S_N – sprzedaż netto,

S_B – sprzedaż brutto,

T_{oVAT} – stawka podatku od towarów i usług VAT.

Podatek VAT jest podatkiem pośrednim, co oznacza możliwość przenoszenia związanych z nim obciążeń na inny podmiot¹¹. Cechuje się on zasadą unikania podwójnego opodatkowania oraz wielofazowością, gdyż obciąża się nim sprzedaż we wszystkich fazach obrotu towarami i usług, poczynając od dostawcy, poprzez producenta, hurtownika, detalistę. Każde ogniwo obrotu zwiększając wartość dobra lub usługi przez doliczenie wartości dodanej, zwiększa tym samym wielkość podatku należnego od sprzedaży¹².

W ustawie o podatku od towarów i usług VAT ustanowiono limit obrotu brutto (art. 2 pkt 25 ustawy o VAT), który z jednej strony stanowi o wielkości podmiotu gospodarczego z punktu widzenia prawa podatkowego, zaś z drugiej strony jest wytyczną względem metod jego rozliczania przez przedsiębiorców z urzędem skarbowym (US).

Zgodnie z ustawą o VAT mały podatnik (przedsiębiorca) to ten: *a) u którego wartość sprzedaży (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 1 200 000 euro, b) podatnik prowadzący przedsiębiorstwo maklerskie, zarządzającego funduszami inwestycyjnymi, będącego agentem, zleceniobiorcą lub inną osobą świadczącą usługi o podobnym charakterze, z wyjątkiem komisu – jeżeli kwota prowizji lub innych postaci wynagrodzenia za wykonane usługi (wraz z kwotą podatku) nie przekroczyła w poprzednim roku podatkowym wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 45 000 euro*¹³. Inaczej mówiąc, mały po-

¹⁰ R. Niemczyk, *op. cit.*, s.179; M. Gmytrasiewicz, A. Karmańska, *Rachunkowość Finansowa*, Difin, Warszawa 2004, s. 410–411.

¹¹ M. Gmytrasiewicz, A. Karmańska, *op. cit.*, s. 410–411.

¹² I. Olchowicz, *Podstawy rachunkowości*, Difin, Warszawa 2004, s. 260.

¹³ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r..., *op. cit.*

datnik to ten, który spełnia warunek co do niewielkiego stosunkowo rocznego obrotu brutto. Górny limit sprzedaży brutto dla małego podatnika za 2012 r. określono na poziomie 5 324 000 zł, zaś w 2013 r. na kwotę 4 922 400 zł¹⁴. W praktyce możliwe więc będą sytuacje, w których mały podatnik do końca roku 2012 nie przekroczył limitu obrotów określonego na ten okres, a mimo to utracił ten status z dniem 1 stycznia 2013 r.

Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że liczba wszystkich podatników VAT na koniec 2011 r. wynosiła 1 609 149,00, w tym małych podatników 1 532 003,00, a więc ponad 95 proc.¹⁵ (zob. rys. 1).

Rys. 1. Liczba małych podatników od towarów i usług VAT na koniec 2011 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne dla biznesu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 18.10.2012 r., nr 203, s. B2.

Ustanowiony w powołanym przepisie ustawy o VAT limit obrotu brutto umożliwia przedsiębiorstwom, w tym MSP, wybór metody rozliczania podatku VAT z US¹⁶. Przedsiębiorcy mogą go rozliczać metodą opartą na zasadach ogólnych za okresy miesięczne, za okresy kwartalne lub też mogą skorzystać z metody kasowej. Wybór metody rozliczania podatku VAT przez małego podatnika jest wyrazem realizacji zasady wolności wyboru związanej jednakże ze

¹⁴ Przeliczenie kwoty euro dokonuje się według średniego kursu euro ogłaszanego przez NBP na pierwszy dzień roboczy października poprzedniego roku podatkowego, przy czym kwotę tę zaokrąglą się do 1.000 zł.

¹⁵ *Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne dla biznesu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 18.10.2012 r., nr 203, s. B2.

¹⁶ *Korzystne regulacje w VAT odnośnie nieterminowych płatności w sektorze budownictwa – odpowiedź Ministra Finansów na interpelację poselską*, „Serwis Podatkowy”, 10.09.2012 r., nr 9(201), s. 8.

stosowaniem określonych zasad rachunkowości i tym samym rodzi określone konsekwencje ewidencyjno-rozliczeniowo-finansowe dla przedsiębiorstwa, wynikające z przestrzegania prawa bilansowego lub prawa podatkowego¹⁷. *Z dwoistości prawa, czyli równoległego obowiązywania prawa bilansowego i prawa podatkowego w stosunku do jednostek gospodarczych wynikają określone konsekwencje ewidencyjno-rozliczeniowo-finansowe*¹⁸.

W metodzie miesięcznej i metodzie kwartalnej obowiązek podatkowy¹⁹ VAT powstaje w oparciu o zasadę memoriałową. W myśl tej zasady (art. 6 ust. 1 ustawy o rachunkowości) *w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte przychody i związane z nimi koszty dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty*²⁰. Memoriałowe ujęcie obowiązku podatkowego VAT, powstaje z chwilą wystawienia faktury sprzedaży, tj. co do zasady w momencie wydania towaru lub wykonania usługi, a nie zapłaty za nią. W myśl art. 19 ust. 4 ustawy o VAT, *jeżeli sprzedaż towaru lub wykonanie usługi powinny być potwierdzone fakturą, obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wystawienia faktury, nie później jednak niż w 7. dniu od dnia wydania towaru lub wykonania usługi. Przepis ten stosuje się odpowiednio do faktur za wykonanie usługi*²¹. Oznacza to, że zobowiązanie podatkowe VAT²² należy doprowadzić do US bez względu na to, czy faktury sprzedaży zostały zapłacone czy też nie. Zobowiązanie podatkowe VAT następuje do 25 dnia miesiąca (kwartału) następującego po każdym kolejnym miesiącu (kwartale). Zobowiąza-

¹⁷ Prawo bilansowe – to ogół norm prawnych regulujących podstawowe zasady prowadzenia rachunkowości przez jednostki gospodarcze, które są podmiotami rachunkowości. Prawo to tworzy prawdziwy ekonomicznie obraz jednostki przez rzeczywiste odzwierciedlenie faktów gospodarczych, dotyczących zwłaszcza ponoszenia kosztów i uzyskiwania przychodów. Prawo podatkowe to ogół norm prawnych regulujących ustalanie i pobieranie podatków. Jest narzędziem organów skarbowych. I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa*, Vademecum Rachunkowości, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011, s. 15–52.

¹⁸ I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa*, *op. cit.*, s. 15–52.

¹⁹ Obowiązek podatkowy jest powinnością poniesienia przymusowego świadczenia w związku z wystąpieniem przedmiotu opodatkowania. Istnienie obowiązku podatkowego nie jest jednoznaczne z powstaniem zobowiązania podatkowego, aczkolwiek zobowiązanie podatkowe zawsze wynika z obowiązku podatkowego. M. Gmytrasiewicz, A. Karmańska, *op. cit.*, s. 408, 410–411.

²⁰ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2009, nr 152, poz. 1223 z późn. zm.

²¹ Ustawa z dnia 11 marca 2004 r..., *op. cit.*

²² W myśl art. 99 ust. 12 ustawy o VAT zobowiązanie podatkowe, kwota zwrotu różnicy podatku, to kwota zwrotu podatku naliczonego lub różnicy podatku, o której mowa w art. 87 ust. 1, przyjmuje się w kwocie wynikającej z deklaracji podatkowej, chyba że naczelnik urzędu skarbowego lub organ kontroli skarbowej określi je w innej wysokości. Zobowiązaniem podatkowym z kolei jest – w myśl art. 5 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r..., *op. cit.* – wynikające z obowiązku podatkowego zobowiązanie podatnika do zapłacenia na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu albo gminy podatku w wysokości, w terminie oraz w miejscu określonych w przepisach prawa podatkowego.

nie podatkowe VAT (zobowiązanie wymagalne okresowo²³) może okazać się istotnym obciążeniem finansowym dla przedsiębiorcy, zwłaszcza iż jest zobowiązaniem krótkoterminowym cechującym się pierwszeństwem wymagalności do US względem innych zobowiązań krótkoterminowych. Dlatego rozliczanie tego rodzaju zobowiązania według zasady memoriałowej niesie ze sobą negatywne dla przedsiębiorstwa skutki finansowe zwłaszcza z punktu widzenia rozliczeń płatniczych między partnerami biznesowymi, płynności finansowej, kapitału obrotowego netto i jego kondycji majątkowo-finansowej.

Zobowiązanie podatkowe VAT składa się z podatku należnego VAT i podatku naliczonego VAT. *W sytuacji, gdy u podatnika wykonującego czynności podlegające opodatkowaniu podatkiem VAT w danym okresie rozliczeniowym (miesiącu lub kwartale), kwota podatku należnego z tytułu dokonanej w tym okresie sprzedaży, przewyższa kwotę podatku naliczonego z tytułu zakupu, wówczas różnica ta jest kwotą zobowiązania podatkowego, które podatnik musi wpłacić na rachunek właściwego urzędu skarbowego, w terminie w którym zobowiązany jest do złożenia deklaracji podatkowej*²⁴. Brak środków pieniężnych na firmowym koncie bankowym przedsiębiorcy może tworzyć problem z odprowadzeniem zobowiązania podatkowego VAT do US i skutkować zaniżeniem płynności finansowej przedsiębiorstwa. Przeciwnym skutkiem może być relacja odmienna. Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT do US przez małego podatnika według zasady memoriałowej przedstawiono w tab. 4.

Negatywną stroną memoriałowego rozliczania podatku VAT jest pominięcie na moment ustalania obowiązku podatkowego rzeczywistych przepływów pieniężnych, które powstają przy sprzedaży z odroczonym terminem płatności. Oznacza to, że zobowiązanie podatkowe VAT należy uregulować względem US niezależnie od tego, czy kontrahent zapłacił za dostarczone towary lub wyświadczone usługi. Memoriałowe rozliczanie podatku VAT przez przedsiębiorstwo, w tym MSP, stanowi o finansowaniu przez nie budżetu państwa kosztem obniżenia/utruty jego płynności finansowej i osłabienia standingu finansowego. O ile memoriałowe rozliczanie podatku VAT jest korzystne z punktu widzenia wpływów budżetowych i poprawy finansów budżetu państwa, o tyle destrukcyjnie wpływa na finanse i rozwój przedsiębiorstwa.

Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że na koniec 2011 r. na 1 532 003,00 małych podatników VAT 1 522 740,00 korzystało z memoriałowego rozliczania podatku VAT, tj. 99,4 proc.²⁵ (zob. rys. 2).

²³ M. Sierpińska, D. Wędzki, *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999, s. 249.

²⁴ I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa*, op. cit., s. 155.

²⁵ *Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne...*, op. cit., s. B2.

Tabela 4

Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT do Urzędu Skarbowego przez małego czynnego podatnika według zasady memoriałowej

Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT
<ul style="list-style-type: none"> – obniża zdolność płatniczą przedsiębiorstwa, przez zmniejszenie zasobów gotówkowych, – wywołuje zatory płatnicze, – obniża poziom płynności finansowej przedsiębiorstwa, może doprowadzić do jej utraty, – zmniejsza poziom kapitału obrotowego netto, – zwiększa prawdopodobieństwo upadłości przedsiębiorstwa, zwłaszcza jeżeli przez kilka następnych okresów rozliczeniowych z US przedsiębiorstwo ma problem z uregulowaniem zobowiązania podatkowego VAT, – zmniejsza prawdopodobieństwo uregulowania pozostałych zobowiązań krótkookresowych (z tytułu dostaw i usług, wynagrodzenia, najmu, kredytu, dywidendy i innych), – ogranicza wydatki inwestycyjne przedsiębiorstwa, – zwiększa zapotrzebowanie na zewnętrzne źródła finansowania, np. kredyt obrotowy, – może przyczynić się do utraty zdolności kredytowej przedsiębiorstwa, – zobowiązanie podatkowe VAT wpływa na kształt struktury majątkowo-finansowej, a jego wysoka wartość może spowodować zniekształcenie złotych reguł finansowych, – podatnik ma możliwość obniżenia podatku należnego o podatek naliczony i zapłacenia mniejszego zobowiązania podatkowego VAT, nawet wówczas, gdy nie uregulował zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług względem swojego wierzyciela, – jeżeli podatek naliczony jest wyższy od podatku należnego to przedsiębiorstwo może wystąpić do US o zwrot należności podatkowej VAT, co może poprawić jego płynność finansową, jednakże czas oczekiwania na zwrot należności podatkowej VAT może stanowić utrudnienie w zachowaniu płynności finansowej, – w sposób pośredni zobowiązanie podatkowe VAT może negatywnie wpływać na rentowność przedsiębiorstwa.

Źródło: opracowanie własne.

Innym rozwiązaniem rozliczania podatku VAT proponowanym małym podatnikom w ustawie o VAT jest metoda kasowa (zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o zmianie VAT). Jej specyfiką jest możliwość dokonywania rozliczenia zobowiązania podatkowego VAT tylko i wyłącznie kwartalnie (art. 99 ust. 2 ustawy o VAT). Kwartałem jest w rozumieniu tego przepisu „kwartał kalendarzowy”. W tym celu najpóźniej do 25. dnia miesiąca następującego po każdym kolejnym kwartale, podatnik zobowiązany jest do złożenia w organie podatkowym stosownej deklaracji podatkowej (VAT-7K) oraz zapłaty zobowiązania podatkowego VAT (art. 99 ust. 2 ustawy o VAT). Wybór metody kasowej zobowiązuje do jej konsekwentnego stosowania w okresie nie krótszym niż 12 miesięcy oraz oznaczenia faktury sprzedaży zwrotem „metoda kasowa”. Co więcej mali podatnicy nie mają obowiązku zamieszczania na fakturze sprzedaży terminów płatności²⁶.

²⁶ *Metoda kasowa na nowych zasadach małego podatnika*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 19.01.2013 r., s. B14.

Rys. 2. Liczba małych podatników VAT memoriałowo rozliczających się z podatku VAT na koniec 2011 r.

Źródło: jak do rys. 1.

Drugim zasadniczym założeniem metody kasowej jest wywołanie obowiązku podatkowego VAT na prawach zasady kasowej, w myśl której *szczegółowo wykazuje się faktyczne wpływy (źródła) i wydatki (zastosowań) środków pieniężnych w procesach gospodarczych przedsiębiorstwa, niezależnie od daty określenia przychodu lub kosztu w sensie ewidencyjnym*²⁷. Oznacza to, iż obowiązek podatkowy VAT powstaje w oparciu o moment zapłaty za towar lub usługę. Zapłata stanowi: gotówkową lub bezgotówkową zapłatę za fakturę (paragon) sprzedaży lub konwersję należności krótkookresowych z tytułu dostaw i usług w gotówkę. Obowiązek podatkowy powstaje również w sytuacji, gdy otrzymano przedpłatę a następnie nastąpiło wydanie towarów lub wykonanie usługi²⁸. Przesłaniem metody kasowej jest zatem wywołanie obowiązku podatkowego VAT głównie z perspektywy zapłaty faktury sprzedaży z odroczonym terminem płatności a nie daty jej wystawienia, terminu płatności określonego na fakturze czy

²⁷ W. Gos, *Sprawozdawczość i rewizja finansowa*, Wydawnictwo Presspublica, Warszawa 2005, s. 39.

²⁸ Mały podatnik może korzystać z preferencji w VAT, „Dziennik Gazeta Prawna” 2012, nr 170, 03.03.2012 r., s. 6;

Metoda kasowa nie ma zastosowania do przypadków:

- dostawy towarów za pośrednictwem automatów,
- świadczenia usług telekomunikacyjnych za pomocą żetonów, kart telefonicznych i innych jednostek uprawniających do korzystania z tych usług w systemie przedpłaconym,
- otrzymania dotacji, subwencji oraz innych dopłat o podobnym charakterze,
- wewnątrzwspólnotowej dostawy towarów oraz przemieszczeń towarów do magazynów konsygnacyjnych (miejsca przechowywania towarów na terytorium kraju).

We wszystkich ww. przypadkach wyłączonych z kasowego rozliczania, obowiązek podatkowy powstaje na zasadach przewidzianych dla danych czynności. VAT po zmianach w 2013 r., „Poradnik VAT”, 10.02.2013 r. (dodatek nr 3), s. 1–3.

momentu dokonania dostawy przez podatnika²⁹. *Samo wystawienie faktury nie rodzi obowiązku podatkowego VAT*³⁰. W. Gos twierdzi, iż *podejście kasowe jest częściowo stosowane w prawie podatkowym*³¹.

Rozpoznanie obowiązku podatkowego VAT w metodzie kasowej dokonuje się również przez rozróżnienie rodzaju podatnika na rzecz którego dokonano sprzedaży lub usługi na terytorium kraju³². Dokonując sprzedaży na rzecz innego czynnego podatnika VAT, obowiązek podatkowy VAT powstaje z dniem otrzymania całości lub części zapłaty. Zatem dopóki partner biznesowy (czynny podatnik VAT) nie ureguluje należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług na rzecz małego podatnika VAT, ten nie będzie wykazywał obowiązku podatkowego VAT. W przypadku sprzedaży na rzecz podmiotów niebędących czynnymi podatnikami VAT (np. dla osób nie prowadzących działalności gospodarczej lub podatników zwolnionych podmiotowo z VAT), obowiązek podatkowy VAT powstaje z dniem otrzymania całości lub części zapłaty, nie później niż 180. dnia, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi. Po upływie 180 dni od dnia wydania towaru lub wykonania usługi obowiązek podatkowy VAT powstanie automatycznie, niezależnie od faktu zapłaty³³. W tym miejscu można wskazać na istniejącą elastyczność rozliczeń podatku VAT względem małego podatnika. W obowiązujących bowiem do 2012 r. przepisach podatkowych VAT istniały restrykcje czasowe przesunięcia obowiązku podatkowego VAT do 90 dnia, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi. Co oznaczało, iż mały podatnik musiał rozpoznać obowiązek podatkowy VAT do 90. dnia, nawet jeżeli nie otrzymał zapłaty od partnera biznesowego. Regulacje te nie uwzględniały również rozróżnienia osoby podatnika (kupca), w wyniku czego bez względu na odbiorcę towaru lub świadczonej usługi maksymalny czas na rozliczenie i wywołanie obowiązku podatkowego VAT wynosił 90 dni.

Ustawa deregulacyjna VAT warunkuje odliczenie podatku VAT w odniesieniu do towarów i usług nabytych na terytorium kraju przez małego podatnika (zobacz art. 86 ust. 16 o VAT). Według tego przepisu odliczenia VAT dłużnicy dokonują w rozliczeniu za kwartał, w którym uregulowali całość lub część zobowiązania z tytułu dostaw lub usług wynikającego z otrzymanej od wierzyciela faktury sprzedaży, nie wcześniej jednak niż z dniem otrzymania faktury. Uregulowanie zobowiązania krótkoterminowego z tytułu dostaw i usług w części daje dłużnikowi prawo do obniżenia podatku należnego VAT o kwotę podatku nali-

²⁹ A. Tokarski, M. Tokarski, G. Voss, *Księgowość w małej i średniej firmie. Uproszczone formy ewidencji*, CeDeWu, Warszawa 2011, s. 45; *Mały podatnik może korzystać ...*, op. cit.

³⁰ *Sposób rozliczania faktur korygujących oznaczonych jako „Faktura VAT-MP”*, „Poradnik VAT”, 10.02.2012, nr 5, s. 8.

³¹ W. Gos, S. Hońko, P. Szczypta, *ABC sprawozdań finansowych, jak je czytać, interpretować i analizować*, CeDeWu, Warszawa 2010, s. 32; Prawo podatkowe to ogół norm prawnych regulujących ustalanie i pobieranie podatków. Jest narzędziem organów skarbowych. I. Olchowicz, *Rachunkowość podatkowa*, Vademecum Rachunkowości, Difin, Warszawa 2011, s. 15–52.

³² *VAT po zmianach w 2013 roku...*, op. cit.

³³ *Mały podatnik może korzystać...*, op. cit., s. 6.

zonego VAT odpowiadającą części uregulowanego zobowiązania. Dotychczas częściowe uregulowanie zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług nie dawało takiego prawa. Powyższe oznacza, że w tym samym okresie wierzyciel wykazuje VAT należny, kiedy dłużnik nabywa prawo do odliczenia VAT. Jednocześnie, jeżeli dłużnik nie dokona zapłaty, nie ma prawa do odliczenia naliczonego VAT z faktury otrzymanej od podatnika rozliczającego VAT metodą kasową³⁴.

Ustawa o podatku VAT w ramach metody kasowej pozwala analizować zależność między należnością krótkookresową z tytułu dostaw i usług a zobowiązaniem z tytułu dostaw i usług i oceniać jej wpływ na wartość zobowiązania podatkowego VAT małego podatnika VAT w rozliczeniach z innymi podatnikami czynnymi VAT i/lub podmiotami niebędącymi czynnymi podatnikami VAT. Ocena taka pozwala zobrazować skutki finansowe dla przedsiębiorstwa, w tym płynność finansową i zjawiska jej pokrewne (zob. tab. 5).

Tabela 5

Wpływ należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług i zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług na zobowiązanie podatkowe VAT małego podatnika VAT w rozliczeniu z innym czynnym podatnikiem VAT w metodzie kasowej

Wyszczególnienie		Należność krótkookresowa z tytułu dostaw i usług	
		uregulowana w 100%	nieuregulowana w 100%
Zobowiązanie krótkookresowe z tytułu dostaw i usług	uregulowane w 100%	(I) 1. należność została zapłacona, obowiązek podatkowy, VAT należny – (23 000,00 zł) 2. zobowiązanie zostało uregulowane, prawo do odliczenia VAT naliczony – (8 000,00 zł)	(II) 1. należność nie została zapłacona, nie powstaje obowiązek podatkowy VAT, VAT należny – (0,00 zł) 2. zobowiązanie zostało uregulowane, prawo do odliczenia VAT naliczony – (8 000,00 zł)
		zobowiązanie podatkowe VAT (15 000,00)	zobowiązanie podatkowe VAT (–8 000,00)
	nieuregulowane w 100%	(III) 1. należność została zapłacona, obowiązek podatkowy, VAT należny – (23.000,00 zł) 2. zobowiązanie nie zostało uregulowane, brak prawa do odliczenia VAT naliczony – (0,00 zł)	(IV) 1. należność nie została zapłacona, nie powstaje obowiązek podatkowy VAT: VAT należny – (0,00zł) 2. zobowiązanie nie zostało uregulowane, brak prawa do odliczenia VAT naliczony – (0,00 zł)
		zobowiązanie podatkowe VAT (23 000,00)	zobowiązanie podatkowe VAT (0,00)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług*, DzU 2011, nr 177 poz.1054 z póź.zm. Wartości wielkości ekonomicznych przyjęto hipotetycznie, celem zobrazowania zagadnienia.

³⁴ Nowe zasady rozliczania VAT metodą kasową. VAT po zmianach w 2013 roku, „Poradnik VAT”, 10.02.2013 r. (dodatek nr 3), s. 2.

Zgodnie z tab. 5, najkorzystniejszym wariantem (I) dla małego podatnika jest ten, który odziedziczył inkaso należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług. Wierzyciel odzyskuje środki pieniężne i rozpoznany zostaje obowiązek podatkowy VAT w kwocie 23 000,00zł. Uregulowanie przez dłużnika zobowiązania z tytułu dostaw i usług (8 000,00zł) daje mu prawo pomniejszenia VAT-u należnego o VAT naliczony (zgodnie z Ustawą o VAT), dzięki czemu zmniejsza on wartość zobowiązania podatkowego VAT do kwoty 15 000,00zł. Rozwiązanie to wydaje się być najkorzystniejsze z punktu widzenia płynności finansowej, kapitału obrotowego netto, kondycji majątkowo-finansowej oraz wiarygodności finansowej przedsiębiorstwa.

Odmienny obraz ukazuje zdarzenie (IV), w którym brak zapłaty należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług oraz brak zapłaty zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług. Wierzyciel nie wykazuje obowiązku podatkowego VAT a dłużnik traci prawo do odliczenia VAT-u naliczonego, co zwiększa u niego wartość zobowiązania podatkowego VAT względem US. Mimo, iż wierzyciel nie wykazuje obowiązku podatkowego VAT, to traci on środki pieniężne należne od dłużnika, co z kolei uszczupla jego zasoby gotówkowe i może wywołać zatory płatnicze, obniżenie płynności finansowej, zmniejszenie kapitału obrotowego netto a w dłuższej perspektywie utratę obrazu wiarygodności finansowej i podważenie egzystencji podmiotu na rynku. Wątpliwą w tym przypadku staje się również sposobność terminowego uregulowania zobowiązania podatkowego VAT przy braku zapłaty zobowiązania krótkoterminowego z tytułu dostaw i usług. Warto w tym miejscu nadmienić, iż stawka odsetek od zaległości podatkowych w skali roku wynosi 13%, a stawka obniżona – (9,75%)³⁵.

W przypadku braku zapłaty należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług a uregulowania zobowiązania z tytułu dostaw i usług (II) może zaistnieć zjawisko zwrotu nadwyżki VAT naliczonego nad należnym (–8 000,00zł). Podatnik może również liczyć na zwrot naliczonego podatku VAT w sytuacji ponoszenia znaczących nakładów inwestycyjnych. Status czynnego podatnika VAT pozwala na odzyskanie podatku naliczonego VAT i zwiększenie płynności finansowej przedsiębiorstwa. *Jeżeli podatnik w deklaracji VAT wykazuje nadwyżkę VAT naliczonego nad należnym, nadwyżkę tę może przenieść do rozliczenia na następne okresy rozliczeniowe, zaliczyć na poczet innych podatków (np. zaliczki na podatek dochodowy) lub ubiegać się o jej zwrot. Podstawowy termin zwrotu wynosi 60 dni i liczy się go od dnia złożenia deklaracji VAT. Termin ten może jednak ulec skróceniu do 25 dni. Muszą być jednak spełnione warunki określone w art. 87 ust. 2 ustawy o VAT*³⁶. Wariant ten pozwala wskazać drugą

³⁵ Kolejna obniżka odsetek od zaległości podatkowych, „Przegląd Podatku Dochodowego”, 01.02.2013 r., nr 3.

³⁶ Kiedy przysługuje zwrot VAT w terminie 25 dni?, „Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych”, 20.06.2012 r., nr 18, s. 4.

stronę tego zjawiska, w której mimo wystąpienia nadwyżki VAT-u, brak konwersji należności krótkookresowej może wywołać zatory płatnicze i obniżenie płynności finansowej, zwłaszcza iż standardowy czas zwrotu nadwyżki VAT-u rozkłada się na okres dwumiesięczny.

Zdarzenie odzwierciedlające zapłatę należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług przy braku zapłaty zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług (III) wskazuje na zwiększenia wartości zobowiązania podatkowego VAT. Stan ten, obciąża zasoby gotówkowe podmiotu, pozbawia go możliwości reinwestycji gotówki oraz obniża płynność finansową.

Dokonując analizy krótkookresowej z tytułu dostaw i usług i zobowiązania z tytułu dostaw i usług w rozliczeniu zobowiązania podatkowego VAT między małym podatnikiem VAT a podmiotem niebędącym czynnym podatnikiem VAT, zauważyć można, iż brak zapłaty należności tego rodzaju będzie skutkowało obowiązkiem podatkowym VAT w 180 dniu, licząc od dnia wydania towaru lub wykonania usługi oraz wzrostem zobowiązania podatkowego VAT przy braku zapłaty zobowiązania krótkoterminowego z tytułu dostaw i usług (zob. tabela nr 6 wariant II i III). Stan ten dodatkowo obciąża finansowo wierzyciela (małego podatnika VAT) (zob. tab. 6).

Tabela 6

Wpływ należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług i zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług na zobowiązanie podatkowe VAT małego podatnika VAT w rozliczeniu z podmiotem niebędącym czynnym podatnikiem w metodzie kasowej VAT

Wyszczególnienie		Należność krótkookresowa z tytułu dostaw i usług	
		uregulowana w 100%	nieuregulowane w 100%
Zobowiązanie krótkookresowe z tytułu dostaw i usług	uregulowane w 100%	(I) 1. należność została zapłacona, obowiązek podatkowy, VAT należny – (23 000,00 zł) 2. zobowiązanie zostało uregulowane, prawo do odliczenia VAT naliczony – (8 000,00 zł) zobowiązanie podatkowe VAT (15 000,00)	(II) 1. należność nie została zapłacona, minął 180 dzień powstaje obowiązek podatkowy VAT, VAT należny – (23 000,00 zł) 2. zobowiązanie zostało uregulowane, prawo do odliczenia VAT naliczony – (8 000,00 zł) zobowiązanie podatkowe VAT (15 000,00)
	nieuregulowane w 100%	(III) 1. należność została zapłacona, obowiązek podatkowy, VAT należny – (23 000,00 zł) 2. zobowiązanie nie zostało uregulowane, brak prawa do odliczenia VAT naliczony – (0,00 zł) zobowiązanie podatkowe VAT (23 000,00)	(IV) 1. należność nie została zapłacona, minął 180 dzień powstaje obowiązek podatkowy VAT: VAT należny – (23 000,00 zł) 2. zobowiązanie nie zostało uregulowane, brak prawa do odliczenia VAT naliczony – (0,00 zł) zobowiązanie podatkowe VAT (23 000,00)

Źródło: jak do tab. 5.

Brak rozliczenia między małym podatnikiem VAT a podmiotem niebędącym czynnym podatnikiem VAT niekorzystnie wpływa na płynność finansową i kapitał obrotowy netto wierzyciela. Istotnym dla niego obciążeniem finansowym jest również niemożność skorzystania z ulgi za złe długi, co dodatkowo wskazuje na dodatkowy problem odzyskania środków pieniężnych z tytułu naliczonego podatku należnego VAT. Zgodnie bowiem z zapisem ustawy o VAT, z ulgi za złe długi może skorzystać wierzyciel, który spełnia następujące warunki³⁷:

- dostawa towaru lub świadczenie usług jest dokonana na rzecz czynnego podatnika VAT, niebędącego w trakcie postępowania upadłościowego lub w trakcie likwidacji,

- na dzień poprzedzający dzień złożenia deklaracji podatkowej VAT, w której dokonuje się korekty:

- a) wierzyciel i dłużnik są podatnikami zarejestrowanymi jako podatnicy VAT czynni,

- b) dłużnik nie jest w trakcie postępowania upadłościowego lub w trakcie likwidacji,

- od daty wystawienia faktury dokumentującej wierzytelność nie upłynęły 2 lata, licząc od końca roku, w którym została wystawiona. Jedynym rozwiązaniem dla małego podatnika VAT jest dochodzenie należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług drogą windykacyjną lub sądową.

Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT do US przez małego podatnika VAT według metody kasowej zobrazowano w tab. 7.

Metoda kasowa rozliczania podatku od towarów i usług VAT znajduje swoich zwolenników i przeciwników. Z danych Ministerstwa Finansów wynika, że na koniec 2011 r. na 1 532 003,00 małych podatników VAT zaledwie 9263,00 korzystało z metody kasowej rozliczania VAT, tj. 0,6%³⁸. Stan ten należy łączyć z przepisami metody kasowej VAT jakie obowiązywały do końca 2012 r. Nowelizacja ustawy o VAT daje jednak małym podatnikom VAT sposobność poprawy i utrzymania płynności finansowej, ułatwienia rozliczeń między partnerami biznesowymi oraz zmniejszenie zatorów płatniczych. Zmiany, które wprowadzono do projektu należy również wiązać z koniecznością dostosowania niektórych przepisów ustawy o VAT do przepisów unijnych oraz z potrzebą kreowania przedsiębiorczości i konkurencyjności na polskim rynku, zwłaszcza iż sektor MSP (mały podatnik VAT) wnosi istotny wkład dla jego rozwoju³⁹.

³⁷ *Ulgą za złe długi w księgach*, „Zeszyty Metodyczne Rachunkowości”, 01.02.2013 r., nr 3.

³⁸ *Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne dla biznesu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 18.10.2012 r., nr 203, s. B2.

³⁹ Zgodnie z Rekomendacją Komisji Europejskiej (2003/361/WE) z 6 maja 2003 r. C (2003) 1422 z dniem 01.01.2005 r. w krajach UE w sektorze MSP wyróżnia się: mikropresiębiorstwa o liczbie zatrudnionych poniżej 10 osób, rocznym obrocie lub/i sumie bilansowej do 2 mln EURO, małe przedsiębiorstwa w których zatrudnienie nie przekracza 50 osób, a roczny obrót lub/i suma bilansowa wynosi od 2 do 10 mln EUR oraz średnie przedsiębiorstwa w których zatrudnienie

Tabela 7

Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT do Urzędu Skarbowego przez małego podatnika VAT według zasady kasowej

Skutki finansowe rozliczania zobowiązania podatkowego VAT
<ul style="list-style-type: none"> – nie uregulowanie należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług nie wywołuje obowiązku podatkowego VAT w rozliczeniu z innym podatnikiem VAT, pozwala tym samym skorzystać z zewnętrznego państwowego nieodpłatnego źródła finansowania równego wartości podatku należnego VAT danej sprzedaży, – nie uregulowanie należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług pozbawia przedsiębiorstwo środków pieniężnych i może wywoływać zatory płatnicze, – nie uregulowanie należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług przez podmiot niebędący czynnym podatnikiem VAT wywołuje obowiązek podatkowy VAT w 180 dniu w wyniku czego przedsiębiorstwo kosztem utraty płynności finansowej finansuje budżet państwa, – spłata zobowiązania krótkookresowego z tytułu dostaw i usług umożliwia zmniejszenie zobowiązania podatkowego VAT, – kwartalne rozliczanie podatku VAT wiąże się z potrzebą dysponowania dość dużej kwoty zasobów gotówkowych odpowiadających sumie trzymiesięcznych zobowiązań podatkowych VAT, – wnikliwa analiza inkasa należności krótkookresowej z tytułu dostaw i usług oraz zapłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług może wiązać się z wyższymi kosztami usługi księgowej, – w rozliczeniach między małymi podatnikami VAT nie występuje potrzeba korzystania z korekty zwanej ulgą za złe długi, – w rozliczeniach między małym podatnikiem VAT a podmiotami niebędącymi czynnymi podatnikami VAT brak możliwości skorzystania z korekty zwanej ulgą za złe długi, powstają koszty windykacyjne lub sądowe, – wprowadzenie dyscypliny płatniczej między partnerami biznesowymi, – zminimalizowanie zatorów płatniczych między partnerami biznesowymi, – umożliwienie małym podatnikom VAT zachowanie płynności finansowej, kapitału obrotowego netto i poprawy kondycji majątkowo-finansowej, – zwolnienie środków pieniężnych wierzyciela z opcją inwestycji, – potrzeba przystosowania systemów księgowych do stosowania metody kasowej VAT co należy odnosić do dodatkowych kosztów przedsiębiorstwa.

Źródło: opracowanie własne.

wynosi od 51 do 250 pracowników, roczny obrót zawiera się w granicach 10–50 mln EUR lub/i suma bilansowa w granicach 20–43 mln EUR [w:] „Official Journal of the European Union”, L 124/39 z 20.5.2003. W polskich przepisach definicja ta znajduje się w *Ustawie o swobodzie działalności gospodarczej (SDG)* z 2 lipca 2004 r., DzU 2004, nr 173, poz. 1807, art. 104–106.

MSP pełnią rolę nośników ekonomicznego wzrostu oraz postępu technologicznego w szybko zmieniającym się otoczeniu i dlatego przyjmują miano siły napędowej gospodarki. MSP kreują nowe miejsca pracy, stanowią bazę dla pomysłów związanych z działalnością gospodarczą, wypełniają luki rynkowych potrzeb, szybko adoptują się do zmian w środowisku, przywiązują wagę do potencjału rozwojowego, charakteryzują się wysoką innowacyjnością, przyczyniają się do wzrostu konkurencyjności itd. A. Tokarski, M. Tokarski, G. Voss, *op. cit.*, s. 9–10.

2. ZAKOŃCZENIE

Wybór rozliczania podatku od towarów i usług (VAT) przez małego podatnika VAT w skali krajowej dyktowany jest zasadą wolności wyboru lub zasadami rachunkowości. Jednakże znajomość skutków finansowych jakie niesie ze sobą memoriałowe lub kasowe rozliczanie podatku VAT może ważyć na decyzji małego podatnika VAT o sposobie jego rozliczenia, celem usprawnienia zarządzania operacyjno-finansowego oraz poprawienia i zachowania płynności finansowej przedsiębiorstwa.

BIBLIOGRAFIA

- Doing Business. Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises*, International Finance Corporation, The World Bank, 10th Edition, October 23, 2012.
- Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne dla biznesu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 18.10.2012 r., nr 203.
- Firmy z kasowym VAT nieatrakcyjne dla biznesu*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 18.10.2012 r., nr 203.
- Gaudemet P. M., Molinier J., *Finanse publiczne*, PWE, Warszawa 2000.
- Gmytrasiewicz M., Karmańska A., *Rachunkowość Finansowa*, Difin, Warszawa 2004.
- Gos W., Hońko S., Szczypa P., *ABC sprawozdań finansowych, jak je czytać, interpretować i analizować*, CeDeWu, Warszawa 2010.
- Gos W., *Sprawozdawczość i rewizja finansowa*, Wydawnictwo Presspublica, Warszawa 2005.
- <http://www.mf.gov.pl>
- <http://www.mf.gov.pl/web/wp/budzet-panstwa/wp/wplywy-budzetowe>
- Kiedy przysługuje zwrot VAT w terminie 25 dni?*, „Biuletyn Informacyjny dla Służb Ekonomiczno-Finansowych”, 20.06.2012 r., nr 18.
- Kolejna obniżka odsetek od zaległości podatkowych*, „Przegląd Podatku Dochodowego”, 01.02.2013 r., nr 3.
- Korzystne regulacje w VAT odnośnie nieterminowych płatności w sektorze budownictwa – odpowiedź Ministra Finansów na interpelację poselską*, „Serwis Podatkowy”, 10.09.2012 r., nr 9(201).
- Mały podatnik może korzystać z preferencji w VAT*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2012, nr 170, 03.03.2012 r.
- Metoda kasowa na nowych zasadach małego podatnika*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 19.01.2013 r.
- Niemczyk R., *Rachunkowość małych i średnich przedsiębiorstw*, Unimex Oficyna Wydawnicza, Wrocław 2012.
- Nowe zasady rozliczania VAT metodą kasową. VAT po zmianach w 2013 roku*, „Poradnik VAT”, 10.02.2013 r. (dodatek nr 3).
- Official Journal of the European Union, L 124/39 z 20.05.2003 r.
- Olchowicz I., *Podstawy rachunkowości*, Difin, Warszawa 2004.
- Olchowicz I., *Rachunkowość podatkowa*, Vademecum Rachunkowości, Difin, Warszawa 2011.
- Olchowicz I., *Rachunkowość podatkowa*, Vademecum Rachunkowości, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2011.
- Ostaszewski J., *Finanse*, Difin, Warszawa 2010.
- Sierpińska M., Wędzki D., *Zarządzanie płynnością finansową w przedsiębiorstwie*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.

- Sposób rozliczania faktur korygujących oznaczonych jako „Faktura VAT-MP”, „Poradnik VAT”, 10.02.2012, nr 5.*
- Tokarski A., Tokarski M., Voss G., *Księgowość w małej i średniej firmie. Uproszczone formy ewidencji*, CeDeWu, Warszawa 2011.
- Tokarski A., Tokarski M., Voss G., *Księgowość w małej i średniej firmie. Uproszczone formy ewidencji*, CeDeWu, Warszawa 2011.
- Ulga za złe długi w księgach, „Zeszyty Metodyczne Rachunkowości” 01.02.2013 r., nr 3.*
- Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (SDG) z 2 lipca 2004 r., DzU 2004, nr 173, poz. 1807.*
- Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, DzU 2011, nr 177, poz. 1054 z późn. zm.*
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, DzU 2005 nr 8, poz. 60 ze zm.*
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, DzU 2009, nr 152, poz. 1223 z późn. zm.*
- VAT po zmianach w 2013 roku, „Poradnik VAT”, 10.02.2013 r. (dodatek nr 3).*

Magdalena Burzykowska

FINANCIAL IMPLICATION CASH AND MEMORIAL ACCOUNT FOR VALUE ADDED TAX (VAT) BY SMALL TAXPLAYER IN A NATIONAL SCALE

The main purpose of article is illustrating financial effects of accounting for value added tax (VAT) by small taxpayer in a national scale. Special attention focus on changing of financial liquidity and working capital of enterprise which it account for VAT cash and memorial methods.

This publication may be considered as fuller look upon tax aspect which creates financial development or destruction of companies.

Key words: small taxpayer, value added tax (VAT), cash and memorial methods, bad debts, financial liquidity, working capital.